

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.

Velja za celo leto..... \$5.00
Za pol leta..... 3.00
Za New York celo leto..... 6.00
Za inosemstvo celo leto..... 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT

Entered as Second Class Matter, September 21, 1908, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT

NO. 75. — ŠTEV. 75.

NEW YORK, TUESDAY, MARCH 30, 1920. — TOREK, 30. MARCA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

NAJVEČJA SPOJITEV DELA.

ZAVRŠILA SE JE NAJVEČJA SPOJITEV DELA V ZGODOVINI UNIJONIZMA. — BRATOVŠČINE STROJEVODIJ, KURJAČEV IN STROJNIKOV SO SE PRIKLOPILE AMERIŠKI DELAVSKI FEDERACIJI. ONE SPREVEDNIKOV BODO KMALU SLEDILE.

Polovica takozvanih Big Four je sklenila združiti se z American Federation of Labor. Dejstvo, da sta bratovščina lokomotivnih strojnikov ter ona kurjačev in pomagačev sklenil pokopati bojno sekuro ter se pridružiti American Federation of Labor, bo prišlo kot dobra novica ne le za železničarje, temveč tudi za občinstvo v splošnem.

Tozadevno vest je obelodanil večeraj Samuel Gompers, predsednik American Federation of Labor ter predstavlja ta vest največjo novico s polja dela v zadnjem desetletju.

Čeprav nista obe nadaljni bratovski organizaciji dali dosedaj izraza svojemu namenu, da hočeta slediti ostalima dvema, je Gompers prepričan, da bosta kmalu v vrsti, nakar bo Gompers načeloval združenim organizacijam.

Vsled tega gibanja bo stavljen Gompers na čelo več kot šestih milijonov mož, soglasno z ugotovitvijo, ki je bilo izdano v Continental hotelu v New Yorku in izročeno mu bo poveljstvo nad delavsko organizacijo, ki bo tako obširna kot ni nikdar sanjal o njej niti največji optimist.

Gompers je izjavil, da bo fuzija služila v to, da se popolnoma izrebi ves boljševezem in radikalizem iz vrst organiziranega dela. Napravilo se bo po njegovi izjavi tudi konec brezpotrebni stavkam, ki so tako prevladovali v zadnjih letih.

Skozi leta so si bile železničarske organizacije in American Federation of Labor kot pes pa mačka, a sedanja fuzija je napravila konec vsem bodočim rivalstvom med delavskimi organizacijami.

Ko bo ta fuzija izpolnjena, bo storjen največji korak za organizirano delo, kar se jih je kdaj storilo v zgodovini sveta. Gompers, ki ima že sedaj usodo dela v svojih rokah, bo načelnik največje delavske organizacije na svetu.

Več kot dva tisoč organizacij ter sedemnajst bratovščin bo prišlo v naročje American Federation of Labor, ko bo končni dekret podpisan.

Novica je prišla kot veliko presenečenje za številne delavske voditelje. Vsi pa so dali izraza svojemu zadovoljstvu ter izjavili, da pomenja to trijumf za Gompersa. Neki delavski voditelj je rekel:

— To pomenja, da se bo iz vrst organiziranega dela izrelo bilo boljševezem in vsaki drugi "izem". Če mori podlasica kočosi farmerja, skuša slednji poloviti podlasice. Če boli človeka zob ter mu svetuje zobozdravnik, naj si ga da izdreti, žrtvuje človek zob. To je natančno, kar delamo mi delavski možje danes.

Anarhija, katero imenujejo nekateri boljševezem, spada v vrste organiziranega dela prav tako malo kot spada žepni tat na piknik kake nedeljske kole. Ali bi pogladi dihurja s trate? Gotovo bi ga. To homo storili sedaj, ko je Mr. Gompers izjavil, da se bodo železničarske organizacije pridružile federaciji.

Zveza pomenja, da bo sedel Gompers na čelu mize na konferencah med železniškimi bratovščinami in delodajalci kot načelnik njih organizacije. To pomenja tudi, da bo stavka kot orožje sile, postala stvar preteklosti.

DELAVCI PROSIJO ZAVEZNIKE POMOČI.

TRJE NEMŠKI DELAVSKI DELEGATI SO ŠLI V KOLIN S PROŠNJO, NAJ PREVZAMEJO ZAVEZNIŠKE ČETE KONTROLIO. — MUELLER JE POSLAL ULTIMATUM. — KAJ LAHKO SE PRIPETI, DA BODO FRANCOZI OKUPIRALI FRANKFURT. POROČA H. VON WIEGAND.

Berlin, Nemčija, 29. marca. — Nemčija se bliža novemu kompliciranemu stanju. Ta položaj je kompliciran tako v notranjem kot v zunanem oziru.

Ministrski predsednik Mueller je inavgural danes program svoje vlade ter poslal radikalnim revolucionarjem na Westfalskem ultimatum, v katerem jih je pozval, naj odlože orožje. Jutri bodo v smeri proti Westfalskem že koncentrirane vladne čete.

Ker je velik del ustaške armade v nevtralni zoni, kamor Nemci ne smejo poslati svojih čet, bo Francija najbrže zasedla Frankfurt in Darmstadt, v zameno bo pa dala Nemčiji dovoljenje, da sme poslati svoje vojaštvo v nevtralno zono.

Nemčija je odgovorila Franciji, da ne more dovoliti okupacije teh dveh mest ter da so Francozi na zelo napačnem stališču, ker mislijo na ta način nasprotovati Nemčiji pri zatrtju revolucije.

V Kolinu so od trije delavski delegati s prošnjo, naj zasedejo francoske čete ogroženo ozemlje.

ARMENCI SO BAJE VSEGA SAMI KRIVI.

Težke obdolžitve Talaat paše. — Armeni morilec. — Poroča Karl H. von Wiegand.

Berlin, Nemčija, 29. marca. — Ravnokar sem dobil pismo Talaat paše, bivšega turškega velikega vezirja. Pismo je prišlo preko Sveta s posredovanjem Nazin beja, bivšega turškega naučnega ministra.

V pismu priznava Talaat paša, da je bilo veliko Armencev masakriranih. On noče tega tajiti in v tem oziru brani Turkov. Armeni so patega sami krivi, ker so luč,

masakrirali več kot pol milijona mohamedancev.

Kot znano, zahtevajo zavezniški zase Talaat paša, da ga postavijo pred zavezniški tribunal, češ, da je on v največji meri odgovoren za vse masakre. Ko se je mudil v Nemčiji, mi je dal svojo knjigo "Armeni", ki dosedaj še ni bila izdana. V knjigi opisuje odkrito srčno turške grozovitosti in armenske masakre. Slika, ki prikazuje svetu Armence, je popolnoma napačna. To ni mirluben, pošten in pokoren narod. To so zahrbtni, verski fanatiki, ki pa kažejo pred svetom kotlikor mogoče nedolžno lice.

Knjiga je vsekok zanimiva in tem oziru postavlja Armence v jako slabo svetlobo. Armeni so patega sami krivi, ker so luč,

KAKŠEN PROMET JE BIL NA CVETNO NEDELJO NA 5. AVE V NEW YORKU.

NEMŠKI KOMUNISTI SITI BOJŃ.

Paul Levy je izjavil, da se komunisti ne morejo boriti proti celi ostali Nemčiji.

Essen, Nemčija, 29. marca. — Na konferenci, ki se je vršila danes v Essenu med zastopniki berlinske vade ter komunisti v Ruhr okraju, je izjavil Paul Levy iz Francije, ki zastopa komunistično stranko, da ne more njegova stranka vspreči sedanjih razmer izvojevati zmage.

— Prenehali bomo čimprej mogoče z bojem, — je rekel. — Mi se ne moremo boriti proti celi ostali Nemčiji.

Predstavitelj komunistov je rekel nadalje, da so pristaki njegove stranke predvsem proti militarizmu. — Naši ljudje so militarizma siti, — je izjavil.

Po mnenju Levy-ja bi bil izid celega gibanja drugačen, če bi ljudje že tekom generalne stavke ne izčrpali svojega navdušenja.

— V sedanjem času ne moremo nič drugega kot čakati na drugo priliko, — je dostavil. — Ne moremo poskusiti nekaj, kar je nemogoče.

Kodanj, Dansko, 29. marca. — Številni socialisti večine, ki so se borili v upornih delavskih vrstah v Ruhr okraju, zapuščajo vojno fronto in isto delajo tudi neodvisni socialisti, kot je razvidno iz brzojavke, ki je prišla danes iz Muenstra.

Voditelj Kruppovih tovarov v Essenu je izdal dementi, v katerem se glasi, da niso tvornice dale ustave nikake municije na razpolago.

Izvrševalni svet delavcev v Essenu je razveljavil svoje dovoljenje, da se sme zaplenjati živila v privatnih hišah in to raditega, ker se je to dovoljenje izrabilo za to, da se je plenilo po hišah dobrostoječih mešanov.

LUDENDORFF JE NASTOPIŁ.

Izjavil je, da ni bil v nikakoli sveti s pastolovščino dr. von Kappa. — Stik z voditelji.

Berlin, Nemčija, 29. marca. — General Ludendorff, ki se je stalvil danes na razpolago preiskovanemu sodniku, je izjavil, da so vsa poročila, da je bil on v zvezi z reakcionarno zaroto z dne 13. marca, neresnična. General je dal nadalje potom svojega zagovornika obelodaniti izjavo, v kateri se pojasnjuje njegove stike z voditelji izjavljenega punita.

OGENJ JE SLEDIL DIVJANJU VIHARJA.

Cela mesta na severu in jugu so opustošena in pomožni vlaki so bili ustavljeni.

Trije različni viharji, prvi pomikajoč se v severni smeri v Illinois, kjer je izginil ob obali Michigan jezera, drugi, ki je šel preko Georgije in Alabame in tretji, ki je šel preko Indiane, Ohija in Michigana večeraj popoldne, so pustili za seboj velikansko ozemlje uničenja ter vedno rastoče število smrtnih slučajev, ki so dosleli sedaj številko 61. 25 oseb je izgubilo življenje v okrajih srednjega zapada in 31 v Georgiji in Alabami.

Požari so izbruhnili sreči razvalin najmanj polovice dučata mest. Prebivalci so izročeni velikemu bedi in dejanskemu stradanju. Pomožni vlaki Rdečega križa so bili ali ustavljeni še na izhodiščih ali pa se bore z nepoznanimi težkočami nekje ob črtah, ki vodijo v opustošena ozemlja.

Pročila iz Chicaga pravijo, da je mesto Elgin največ trpelo v dotičnem okraju. Polomljene brzovajne žice na poti viharjev v Indiani, Michigani, Ohiju in Illinoisu so izolirali glavne točke ter je vsled tega mogoče le približno oceniti izgubo na življenjih in lastninah. Vnaprej je gotova stvar, da bo znašala izguba na lastninah po zapadu več milijonov. Poročila o izgubah življenj so nepopolna. Dosedaj ne ve nihče nicesar pozitivnega ter bo poteklo precej časa, predno se bo izvedelo.

Južni vihar se je gibal ob mejah Georgije in Alabame. Mesta La Grange in West Point sta bila raztrgana od viharja.

TRI MILJONE TON LADIJ.

Tekom preteklega leta se je na Indijelnicah v Združenih državah zgradilo za tri milijone ton ladij.

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarne pošiljave v popolnoma zanesljive in sodnjaje zasmeam primerno tudi hitro po ali listi, na Goriškem in tudi na Notranjskem po osculja ki je ne odeno po italijanski armadi. Jamšimo ali garantiramo v tako pošiljatev, toda za kako me celo zamudi v izplačilu ne more se pravniti nikake obremenitvi.

50 lir	\$ 3.30
100 lir	\$ 6.10
300 lir	\$ 18.00
500 lir	\$ 29.00
1,000 lir	\$ 58.00

Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK ŠAKSER.

AKCIJSKI PROGRAM FRANCOŠKIH DELAVCEV

Senator je svaril pred boljševeško propagando. — Zaupnica Millerandovi vladi.

Pariz, Francija, 29. marca. — Danes je bil tukaj otvorjen kongres obrtnih zadrug. Namen tega kongresa, je definirati sedanje socialistično gibanje ter se pečati z vsemi podrobnostmi.

Prva točka, ki je bila na programu, se je tikala načrtov glede majskih slavnosti. Tajnik železničarske unije je rekel: — Vi morate izvesti povelja delavskih zadrug ter sestaviti skupno resolucijo. Resolucija mora biti sestavljena v dobrobiti proletarijata, ne pa v korist buržoaziji, kot se je to zgodilo v prejšnjih revolucijah.

Bivši vojaški podtajnik, senator Cheron, je vprašal danes v senatu zastopnika vlade, kaj misli storiti vlada proti boljševeški gibanju, ki se z veliko naglico širi po celi Franciji. Pristavil je, da delajo nekateri državljani na vse kripelje za revolucijo.

Obenem je opozoril vlado na socialistični kongres, ki se je vršil meseca februarja. Tedaj je bilo oddanih 10,000 glasov za diktaturo proletarijata in za vetanovitev sovjetne vlade.

Ko je opisal sovjetno vlado in razredno diktatorstvo, je rekel, da je sedaj Francija na istem stališču kot tje bila Rusija pred rdečo revolucijo.

Ministrski predsednik Millerand je odvrnil, da bo vlada predložila velike število zakonskih predlogov, med njimi predlog za reorganizacijo žandarmerije ter nadzorstvo tujece, mudečih se v Franciji. Dosedaj je bilo izgnanih že dosti propagandistov, ostali bodo pa prišli kmalo na vrsto.

Po debati je izrekla zbornica vladi zaupnico.

UNLJA MUNŠAJNERJEV.

Munšajnarji v Georgiji in Alabami so ustanovili unijo ter zahtevajo od sedaj naprej najmanj \$20,000 za galono svojega proizvoda. Tudi v sodiščih hoče iti unija svojim članom na roko glede varčine, globe in drugih sitnosti, ki so zvezane s tem, če bistro oko postave zasledi munšajnerja pri njegovem človekoljubnem poslu.

POVELJNIK ANGLEŠKIH SIL NA IRSEKEM.

London, Anglija, 28. marca. — Poveljnikom angleškega vojaštva na Irskem je bil imenovan general Sir Nevil Macready, komisar londonske policije. Jutri odpotuje na Irako.

PREMOGARJI IN PREMOGARSKI BARONI SO SLEDNJIČ VSENO PRIŠLI DO ZAKLJUČKA.

PLAČA JIM BO POVIŠANA ZA DVESTO MILJONOV DOLARJEV. — POGODBA JE LE ZAČASNA IN JE BILA SKLENJENA VSLEDTEGA, DA NE BO 1. APRILA PREMOGARKEGA ŠTRAJKA. — RESOLUCIJA JE BILA SOGLASNO SPREJETA.

Včeraj so sklenili zastopniki premogarjev, zaposlenih v premogovnikih mehkega premoga začasno pogodbo z zastopniki premogarskih baronov.

S tem, da je začasna pogodba sklenjena, ne bo dne 1. aprila štrajka. Do dogovora je prišlo na skupni konferenci v newyorškem hotelu Waldorf-Astoria.

Sprejeta je bila soglasno resolucija, sestavljena v soglasju s priporočili predsednika Wilsona in državne premogovne komisije. Zaenkrat bo premogarjem zvišana plača za 27 procentov. To povišanje bo ostalo toliko časa v veljavi, dokler ne bo sklenjena nova pogodba.

Mednarodni predsednik Mine Workers of America, je takoj zatem brzojavil vsem lokalnim unijam, naj delavci ostanejo na delu po 1. aprilu.

Premogovna komisija je izdala poročilo, v katerem je rečeno, da bo vsem premogarjem povišana plača za dvesto milijonov dolarjev.

LUDOVIK MARTENS BO DEPORTIRAN.

Zaenkrat ga bodo pustili še na prostih nogah. — Amerika priznava prejšnjo Rusijo.

VELIKE STAVKE V FRANCIJI.

Lille, Francija, 29. marca. — Unijski sindikat severnega departamenta je izdal poziv na stavko za tukajšnje tekstilne delavce, ki pa naj bi obenem veljal za štrajkarje Roubaux in Turcoign. Premogarji v severnem premogarskem okraju so istotako sklenili pričeti danes s simpatijsko stavko.

V sredo bo nastopil pred priselniško oblastjo ter bo skušal navesti vzroke, zakaj naj bi se ga ne deportiralo.

Pomožni državni pravdnik je izjavil, da je justični departament predlagal priselniški oblasti, naj ga deportira.

Včeraj je govoril Martens pred časno odnesli pete.

Premislite dobro, komu bo ste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsaka skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se postavijo v denarnem prometu nepričakovane zapreke starim izkušnim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim neizkušnim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljatev se zadnji čas primeroma sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

200 kron	\$ 1.90	1,000 kron	\$ 8.70
400 kron	\$ 3.60	5,000 kron	\$ 43.50
500 kron	\$ 4.50	10,000 kron	\$ 87.00

Osmašene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi. Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK ŠAKSER.
Vstanovljena leta 1893.

Strahovlada na Ogrskem.

Bela Samogyi, glavni urednik socialnodemokratskega lista "Nepszava" je šel on terek, ko je bila otvorena narodna skupščina, zvečer iz uredništva v spremstvu mladega pesnika Bele Baesa. Ravnokar je bil spisal oster članek proti ministrskemu predsedniku Huszarju, ki je napadel strokovne organizacije. Samogyi je bil vedno v nevarnosti. Zasledovali so ga častniki, tako da že par mesecev ni smel spati doma, marveč je prebil vsako noč kje drugje, pri prijateljih, sodrugih, na vozovih in v raznih drugih skrivališčih. Kam je odšel ta večer, ni znano; dne 18. februarja so potegnili mrtvo truplo Samogyia in tudi Baesa blizu Budimpešte iz Donava. Samogyi je emel na glavi sedem ozled, ubito nosno kost in desno oko istaknjeno. V hlačnih žepih je imel kamenje in nogi sta mu bili pozvani.

Bela Samogyi je moral umreti, ker je bil socialni demokrat. Ker je bil kot pisatelj zvest pospeševatelj ter duševna sila celovskega pokreta in sila organizacije. Zato ga je hotela krščansko-socialna vlada v prvi vrsti odstraniti. Početkom tega meseca se je vršila v uradu gospoda Horthyja konferenca, na kateri so bili civilni in vojaški dostojanstveniki. Tam so napravili vojni načrt Horthyjeve vlade proti rdeči nevarnosti. Pomudili so Angliji 100.000 mož vojske za pomoč proti sovjetski Rusiji ter obenem sklenili, da iztrebijo vse tiste osebe, naj so doma ali v pregnanstvu, ki so igrale ali še igrajo vodilne vloge v delavskem gibanju. Umorili so že pred nekaj tedni tajnika soc. dem. stranke Nikolaja Cservenko, sedaj pa spletajo enako mrežo tudi še proti drugim, kakor n. pr. proti Payerju in Luehingerju. Organizirajo na Dunaju nekakšno družbo, ki lovi Luna, Boehma in Konfija. Doma polnijo s socialisti ječe in taborišča, ki so očitno predpriprave za proces proti ljudskim komisarjem. Ki jih hočejo na vsak način spraviti na vislice — vse to in še mnogo drugega so podjetja tisočev častnikov, ki so se stekli po propadu monarhistične države v Budimpešti ter nameravajo sedaj izvesti protirevolucije proti vzhodu in proti zahodu.

Socialnodemokratski uradniki in tisoči drugih, je bilo umorjenih pod njimi v tej vojni. In še sedaj Horthy in Huszarji hinavsko in z ogorčenjem zahtevajo strogo preiskavo, obljubujejo kaznovanje krivecem pri tem umoru, to nikakor ne bo premotilo javnost.

Horthy si je ustvaril cel ožji krog ljudi, ki tvorijo stab — zvebramne skupine proti rdečim. Te vrste ljudje, ki ropajo, plenijo in povzročajo nečloveške grozote, pesti vse javno življenje in so danes še vedno pravi oblastniki na Ogrskem. Kaj naj napravijo neoboroženi ljudje proti roparski in morilski tolpi, ki šteje 25 tisoč dobro oboroženih mož? Zato je bila neodpuščljiva napaka, da se je ustanovila koncentracijska vlada in d. a. s. odšli Rumuni. Predno se ne razoroži te častniške vojske, toliko časa ni mogoče ozdraviti razmer; zakaj ni mogoče ozdraviti razmer; zakaj, dokler gospodarji uborožena sila, ni demokratizem mogoč.

Macedonija je bila dežela, v kateri, če jo primerjamo z današnjo Ogrsko, je bil red večji in življenje varnejše, kakor je to sedaj na Ogrskem; in vendar so velesile odločile, da postavijo Macedonijo pod nadzorstvo in so organizirale tam mednarodno žandarmerijsko varstvo življenja in reda. Za Ogrsko pa bi bilo kaj takega sedaj naravnost potrebno, it. s. je socialnemu demokratu ta pot neljuba, toda za Horthyjevo Ogrsko ni drugega sredstva, ki bi moglo odpraviti sramoto, ki jo ima na vesti sedanja neja vlada.

Proletariat vsega sveta dolguje ogrskemu proletarijatu pomoč in varstvo, da mu ohranja položaj. Moritev in preganjanje ogrskega proletarijata je črna madež, ki ga je povzročila strupena reakcija. Kljka korifej iz svetovne voje. Ni res, da bi resen protest evropskega delavstva ne imel nikake moralne in politične sile, če nastopi proti nasilstvu, ki ga povzroča ogrska krščansko-socialna reakcija. Trpljenje ogrskega proletarijata je prevleko, škoda za razvoj pregrouna, da bi mogli take zločine še nadalje dopuščati. Proletarske organizacije zahodnih držav skušajo na vso moč preprečiti intervencijo držav proti sovjetski delavski in kmetijski ruski republiki. Isto se mora zgoditi tudi glede Ogrske, kjer pod varstvom nekaterih etetnihi sil uganjajo razni ogrski Denikini in Kolčaki svojo brezvestno, zverinsko politiko. Vse vrste grozovitosti, vislice, taborišča i muke, vse to je žalostna posledica tega, ker je delavstvo, hoče služiti svojemu velikemu idealu — družabni enakosti, precejnjevalo meje svoje moči in je nastopilo proti meščanskemu družabnemu redu, ter seglo s svojimi rokami po koščku sreče....

Kako je brezspčnost v družbi nekaj ameriških mornarjev rešila Port-au-Prince.

Brezspčnost je mogoče slaba stvar, a služila je dobro pri zadnjem nočnem napadu na Port-au-Prince, glavno mesto republike Haiti. Mož, ki ni mogel spati, je pravočasno poklical mornariške vojske Združenih držav, ki so napravili križ preko računa državnih roparjev ter obvarovali mesto požirov, plenjenja, umorov ter vlade terorja. Rešeno ni bilo le mesto, temveč tudi civilizacija Haitija, kajti vsled tega zadnjega izbruha sta bila postava in red na otoku bolj ogrožena kot ob kateri drugi priliki po zatrdilu človeka, kateremu so razmere dobro znane. Nadalje se glasi, da bi avtoriteta Združenih držav v Zapadni Indiji tako trpela kot še nikdar prej v modernih časih, če bi bili roparji v stanu izvesti svoje načrte ob tej priliki. Ni se zgodilo prve, da je bila črna republika ogrožena od nepostavnih elementov, katere je najti na otoku. Haiti je bil pozorišče ševilnih neredov v preteklosti. Glasi se, da ni bilo v teku sto in šestnajstih let niti enega dneva, ko bi ne bil predsednik republike ogrožen s strmoglavljenjem, usmrčenjem ali izgonom. Izza časa, ko je Haiti proglašil svojo neodvisnost od francoske vlade, so gore severnega Haitija vsebovale velike tolpe nemirnih in energičnih tolovajev, sovražnikov katerekoli ustanovljene vlade, ki so bili vedno pripravljene pokazati to svoje sovra-

štvo na krvav način. Te tolovaje imenujejo Caecos. Opisuje se jih kot raztrgane, napol izstradanega gorjane-črnce ter pravijo o njih, da so včasih miroljubni. Kadar pa jih pokličejo njih voditelji, so obležajo v rdeče srajce, primejo za sekire ali puške ter postanejo divji, fanatični in morilni, prebrisani in nevarni kot katerikoli Indijane, ki se je kedaj nahajal na bojni sledi. Vsak o nekaterih Caecos se trdi, da so še vedno udani malikovalstvu ter oboževanju hudiča. Njih število se čeni od treh do petnajst tisoč. Zadnji izbruh, ki se je završil dne 16. januarja in v katerem se je glasilo v listih, "da je bil to haitijski izbruh par tolovajev", je bila v resnici dobro zasnovana zarota od strani Caecos, da strmoglavijo obstoječi red v glavnem mestu te rse polaste sile.

O tem poročila poročevalec newyorskega World ter smo gotove odstavke njegovega poročila že priobčili pred nedavnim časom. V naslednjem hočemo priobčiti bolj podrobno par nadaljnjih posebnosti tega puča.

Benoit, vodja Caecos, je poslal iz severnih gor svojih predstavnikov v bližnji mesta tako, da so prišli posamič ali največ v skupinah po trije. Njegove čete so šteje 1800 mož. 300 teh je poslal v mesto z naročilom, naj počakajo jutranje zore ter nato pričnejo pleniti ter požigati. Medtem pa

Ta pipa se nahaja v braunšvajskem muzeju v Nemčiji. Vanjo gre tri funte tobaka. S pomočjo posebnih cevi lahko kadi iz nje 16 oseb.

ki on z glavno silo naskočil karsarne, carinski urad, glavno banko ter predsednikovo palačo. Svojim ljudem je rekel, da bi bila bitka na odprtem pri ameriškim mornariškim vojakom in domačemu orožništvu brez upa, da pa bo lahko iztrebiti drugega za drugim, ko bodo skušali gasiti požare ter v bojih po ulicah. Izven strogo vojaških krogov prizavajajo, da je imel približno prav.

Takrat pa je prišel na pomoč gospod, ki ni mogel zaspiti. Bil je to generalni manager Elliot, Haitian-American Sugar Refining Co. v Haskoville, predmestju, ki leži nekako dve milj od glavnega mesta. Bil je ob dveh jutraj in Elliot ni mogel spati. Vsled tega je vstal, šel k oknu ter se ozrl ven.

— Iz mirijade glasov, katere je čuti v tropični noči je čul prvi "čof-čof-čof" glas, katerega je takoj spaznati in ki kaže korakajočo kolono bosopetih mož. Zapanil je kolono, ki se je hitro pomikala preko polja, v eni vrsti. Videl je tudi silhete pušk na ramednih. V luči svetilke na cesti je zapazil tudi rdečo srajco. To je zadostovalo. Telefoniral je v kasanec ameriških mornariških vojakov, da vprizarjajo Caecos napad na Port-au-Prince.

Tedaj pa se je razpočil zračni mehur Benoita. Le nekako 150 njegovih 300 prvovrstnih čet je dospelo na dogovorjen prostor. Noben požar še ni izbruhnil. Prebivalstvo je bilo doma ter spalo. Nobenega materiala ni bilo za paniko.

Mornariški vojaki, v patrolah ter večjih formacijah, so se hitro razkropili po ulicah ter se podali na mesta, ki so bila določena že vnaprej za to. Mornariški vojak Leslie Combs je videl več mož stopiti na trg, kjer niso imeli pravice muditi se. Prihitel je na lice mesta in močje so ga posekali s sekirami, a šele potem, ko je izpraznil svojo avtomatično pištolo.

Takoj nato se je pričelo streljanje na vseh straneh in po celem trgovskem okraju. Korakajoči preostanki napadalnega oddelka ustave so prihiteli v središče mesta, da izvedejo dana jim povelja. En blok je bil zažgan ter je pogorel do tal.

Mornariški vojaki so nastopili smotreno in mirno. Postavili so strojne puške na vogale ter izčistili glavne ulice.

Streljanje se je vršilo na vsaki ulici celega distrikta, ki obsega več kot kvadratno miljo. S hotela Montagne je bilo videti kot da prižigajo ljudske množice nestete množice raket.

strejša, čim bolj so Amerikanci napredovali. V poročilu se glasi glede tega:

— Caecos so držali hrabro svojata za nekaj časa. Njih položaj pa je bil brezupen. Ameriški ogenj jih je naravnost mučeval. Najprvo so oni, ki so se nahajali na robu mesta ter na to oni, ki so se nahajali v mestu samem, obrnili svoje korake proti gričevju. Glavna sila Benoita je takoj, kakorhitro je spoznala, da se je izjalovil celi načrt, pričela s splošnim umikanjem.

Mornariški vojaki so se pomaknili iz mesta ven ter ubili vsakega človeka, ki ni nosil rjavkastozelene uniforme orožništva.

Ko se je nebo pordečilo ter se je umaknila noč dnevu, se je boj izpremenil v lov. Na vsaki cesti in stezi, ki vodi iz mesta, so mornariški vojaki zasledovali Caecos. Polkovnik Russell je brzojavnim potom poročil svojim zunaj nahajajočim se postojankam, naj odrežejo Caecos ustašem por ter preprečijo njih beg v gore.

Glede posameznosti tega lova bi bilo mogoče dosti pisati. Neki mornariški vojak, zelo mlad človek, je pričakoval stroge kazni, ker ni bil uspešen v lovu na Caecos. Rekel je poročevalcu naslednje:

— Priznam, da sem omagal. Nikdar nisem mislil, da bi se mi moglo prepetiti kaj takega. Sapa in nogo so mi naenkrat odpovedale, potem ko sem jih podil preko štirinajst milj gorskih steza in poti. Dva sta bila še vedno pred menoj, ko sem pustil zasledovanje.

Sto in dvaindvajset mrtvih Caecos so našli v mestu samem ter okolici. Trupla, katera so našli v naslednjih dneh ob poti, po katerih so se Caecos umikali, so dvignila skupno število ubitih na 176. Kljub splošnemu pobijanju pa je bilo najti ljudi precejšnje število ujetih, med katerimi se je nahajal tudi zloglasni Ču-čū.

Natančna preiskava je dognala, da ni bil noben izmed ubitih nedolžen opazovalec bojev. Nobene pritožbe se ni dvignilo glede smrti kakoga državljana, ki bi ne bil Caeco. Očividno je, da se je je prebivalstvo mesta pokorilo poveljem, ki so bila izdana pred dolгим časom ter ostalo lepo v svojih stanovanjih.

Veliko raskritje.

Prvi profesor (ki vozi avtomobile): — Končno smo ga dobili. Drugi profesor: — Dobili kaj? Prvi profesor: — Perpetuum mobile. Ne morem ustaviti kare.

Internacionalizacija Donave.
Iz Budimpešte se poročila: Komisija za internacionalizacijo Donave je imela v Budimpešti pod posredovanjem angleškega admirala Troubridgeja konferenco, pri kateri je poročal fregatni poročnik France, generalni tajnik donavske komisije. Pri konferenci so bile zastopane Anglija, Francija, Italija, Čehoslovaška, Rumunija in Jugoslavija. — Konferenca je sprejela naslednje sklepe: 1. Komisija smatra za eno svojih najpomembnejših nalog, zagotoviti lajdjam vseh držav svobodno plovbo po vsej Donavi. 2. V zmislu vseh sklepov, ki jih je komisija sprejela svoječasno v Belgradu, se bo takozvana hidragrfska služba, katero so za časa vojne opravljali orgski organi, osredotočila v delokrogu komisije; za opravljanje te službe, ki je zelo važna, ker omogoča pravočasno preprečiti škodo pri povodnjah, bo komisija imela svoje posebne organe. 3. Komisija je soglasno sklenila, da bodo stroške za vzdrževanje donavske struge nosile poobrezne države; določile so se da-

lje prisile odredbe proti onim državam, ki ne bi izpoljevale svojih tozadevnih obveznosti. 4. Stroški za donavsko komisijo, katere delokrog je zelo mnogovrsten in obsežen, se bodo kriili s pomočjo posebne pristojbine, ki se bo pobirala od tovora vseh ladij brez razlike, ki plovejo po Donavi; začasno bodo za kritje teh stroškov skrbele ententne države.

V. M. Purišković umrl.
Svoječasni vodja takozvanih ruskih "černosotenev" V. M. Purišković je, kakor poročila list "Slavjanskaja Zvezda", umrl v Rotovu na Donu na pegastem tifuzju. Purišković se je baš pripravljaj na pot v Francijo, Anglijo in Ameriko, kjer je hotel prirediti vrsto predavanj o ruskem vprašanju. Purišković je igral v ruski javnosti slšno ulogo, kak svoj čas dr. Josip Frank med Hrvatima, samo s to razliko, da je bil Purišković sicer zagrizen ruski ekskluzivist, obenem pa tudi najodločnejši nasprotnik židovskega elementa, dočim je bil Frank kot žid seveda tudi Židom naklonjen. Purišković je kot Samorus odlo-

Severova zdravila vzdržujejo zdravo življenje.

Liniment

ali čije, bi moralo biti vedno pripravljeno v hiši za takojšnje rabo v stili, kjer je lokalna vporaba adno sredstvo za takojšnje olajšavo in vsebno ozdravljenje bolečin. Prav storite. Se kupite

Severa's Gothard Oil

(Severovo Gothardsko olje), in ga rabite kot liniment ali mazilo pri lokalni vporabi za ozdravljenje revmatizma, neuralgije, izpahov, osteitisa, poročanje vratnih žlez, strupenja mleka in človeka ter bolečin. Cena 300 in 500 evrov, ali 600 in 30 evrov, v vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

no nasprotoval slavjanski ideji in v tem nasprotstvu je šel celo tako daleč, da je javno simpatiziral z Nemci, zlasti pa z Nemčijo. Bil je carist po prepričanju, zato je zrl tudi svoj ideal v Viljemu II.

Najzanimivejše, najcenejše in najbolj popularno čtivo vam je na razpolago.

Slovensko-Amerikanski Koledar je izšel za leto 1920.

Veliko več slik kot prejšnja leta.

Najbolj izbrani članki, opisi, razprave, povesti, šale, zanimivosti.

Stane 40 centov.

Izrežite ta kupon, pridenite za 40 centov štempsov ter pošljite nam.

SLOVENIC PUBLISHING CO.,
82 Cortlandt Street,
New York, N. Y.

Tempotom naročam Slovensko-Amerikanski Koledar za leto 1920 ter prilagam za 40 centov štempsov.

Ime

Naslov

Mesto in država

